

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ ОБ'ЄКТНИХ СТОСУНКІВ»

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

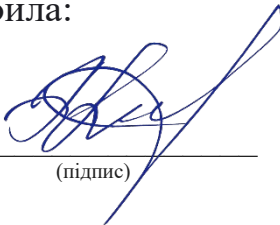
<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>4</u>	<u>7</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>7</u>

Київ-ЗФУУ
2025

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року)

Програму навчальної дисципліни розробила:

Кандидат психологічних наук,
професор кафедри психології

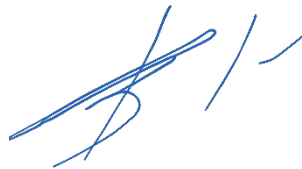
(підпис)

Е. Євланова

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання Українська	
Змістових модулів - 2	Спеціальність: С4 Психологія Освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки	
		4-й	
		Семестр	
			7-й
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год.;	Ступень вищої освіти - Бакалавр	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		54	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
			Залік

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Теорія об'єктних стосунків» є формування у здобувачів системних знань про основні положення та концепції теорії об'єктних стосунків, розвиток умінь аналізувати вплив ранніх взаємин із значущими іншими на становлення особистості, а також застосовувати теоретичні моделі для розуміння психологічних процесів і практики психотерапії.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія об'єктних стосунків» є:

- Ознайомлення з історією становлення та розвитку теорії об'єктних стосунків у психоаналізі.
- Вивчення ключових концепцій (об'єкт, внутрішні образи, інтроекція, проєкція, ідентифікація тощо).
- Аналіз внеску провідних авторів (М. Кляйн, Д. Віннікотт, О. Кернберг та ін.).
- Розгляд механізмів формування особистості у контексті ранніх взаємин та їхнього впливу на психічний розвиток.

- Вивчення клінічних застосувань теорії у психотерапії та психодіагностиці.
- Розвиток навичок критичного аналізу сучасних підходів та їх інтеграції з іншими психологічними концепціями.
- Формування практичних умінь застосовувати положення теорії для розуміння міжособистісних процесів та роботи з клієнтами.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Теорія об'єктних стосунків» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізіти:

- Соціальна психологія — вивчає закономірності поведінки та взаємодії людей у групах, вплив соціального середовища на особистість і комунікацію.
- Психологія особистості — досліджує структуру, динаміку та розвиток особистості, її індивідуальні особливості та механізми саморегуляції.
- Диференціальна психологія — аналізує індивідуальні відмінності між людьми, їхні психічні властивості та фактори, що визначають варіативність поведінки.
- Основи міжкультурної комунікації в психології — розглядає психологічні механізми взаємодії представників різних культур, бар'єри та стратегії ефективної міжкультурної комунікації.

Постреквізіти:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

- Рівні психологічних втручань в психосоціальному супроводі — дисципліна, що досліджує різні рівні та форми психологічної допомоги у процесі психосоціального супроводу клієнтів.
- Психологічний супровід військовослужбовців — курс, присвячений теоретичним і практичним засадам надання психологічної підтримки військовим під час служби, бойових дій та соціальної адаптації.
- Психологія сім'ї та подружжя — дисципліна, що розглядає закономірності функціонування сім'ї та подружніх стосунків, їхні психологічні особливості та методи консультування.

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія об'єктних стосунків» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади

1. Історія становлення теорії об'єктних стосунків у психоаналізі.

Тема присвячена витокам та еволюції теорії об'єктних стосунків у контексті класичного психоаналізу. Розглядаються передумови її виникнення, критика фрейдівської моделі та пошук нових пояснень внутрішнього світу людини. Особлива увага приділяється внеску ранніх авторів, які заклали основу для

подальшого розвитку концепції. Аналізуються ключові історичні етапи та дискусії, що визначили становлення напрямку.

2. Основні поняття: об'єкт, внутрішні образи, інтроекція, проєкція, ідентифікація.

У темі розглядається базовий понятійний апарат теорії об'єктних стосунків. Пояснюється значення терміна «об'єкт» як внутрішнього образу значущої особи та його роль у психічному розвитку. Аналізуються процеси інтроекції та проєкції як механізми формування внутрішнього світу. Окремо висвітлюється феномен ідентифікації та його вплив на становлення особистості.

3. Концепція Мелані Кляйн: позиції параноїдно-шизоїдна та депресивна.

Тема знайомить із ключовими положеннями теорії Мелані Кляйн. Розглядаються дві фундаментальні позиції розвитку психіки — параноїдно-шизоїдна та депресивна. Пояснюється їхній вплив на формування внутрішніх об'єктів та емоційних переживань. Аналізуються механізми захисту, що виникають у цих позиціях, та їхнє значення для психотерапевтичної практики.

4. Внесок Дональда Віннікотта: перехідний об'єкт, «достатньо добра мати», простір гри.

У темі висвітлюються ідеї Дональда Віннікотта, які стали важливим доповненням до теорії об'єктних стосунків. Розглядається концепція «достатньо доброї матері» як умови здорового розвитку дитини. Аналізується феномен перехідного об'єкта та його роль у формуванні автономії. Окремо акцентується значення простору гри як середовища для розвитку творчості та самовираження.

5. Розвиток теорії у працях сучасних авторів (О. Кернберг, Х. Кохут та ін.).

Тема присвячена сучасним модифікаціям та розширенням теорії об'єктних стосунків. Розглядаються концепції Отто Кернберга щодо патології особистості та ідеї Хайнца Кохута про селф-психологію. Аналізується інтеграція теорії з іншими психоаналітичними та психотерапевтичними підходами. Підкреслюється актуальність цих ідей для сучасної клінічної практики.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти

6. Формування особистості у контексті ранніх взаємин із батьками.

Тема розкриває значення ранніх стосунків із батьками для розвитку особистості. Пояснюється, як внутрішні образи батьків формують базові моделі взаємодії з іншими людьми. Аналізуються наслідки позитивного та негативного досвіду у дитинстві. Висвітлюється роль емоційної підтримки та безпеки у становленні здорової психіки.

7. Порушення об'єктних стосунків та їхній вплив на психопатологію.

У темі розглядаються випадки патологічного розвитку внутрішніх об'єктів. Пояснюється, як порушення у ранніх взаєминах можуть призводити до формування психічних розладів. Аналізуються механізми виникнення

тривожних, депресивних та особистісних патологій. Окремо акцентується значення діагностики та корекції таких порушень у психотерапії.

8. Клінічні застосування теорії у психотерапії та психодіагностиці.

Тема присвячена практичному використанню теорії об'єктних стосунків у роботі психолога. Розглядаються методи психодіагностики, що базуються на аналізі внутрішніх образів. Пояснюється застосування концепцій у психотерапевтичному процесі. Висвітлюється роль терапевтичних відносин як простору для корекції патологічних моделей.

9. Інтеграція з іншими підходами (психоаналіз, когнітивно-поведінкова терапія, гуманістичні моделі).

У темі аналізується можливість поєднання теорії об'єктних стосунків із сучасними психологічними напрямками. Пояснюється, як її положення можуть бути інтегровані у когнітивно-поведінкову та гуманістичну терапію. Розглядаються приклади міждисциплінарного використання концепцій. Підкреслюється значення інтеграції для підвищення ефективності психологічної допомоги.

10. Практичні навички використання концепцій для аналізу міжособистісних процесів та роботи з клієнтами.

Тема спрямована на формування практичних умінь застосовувати теорію об'єктних стосунків у професійній діяльності. Розглядаються методи аналізу міжособистісних взаємин та внутрішніх образів клієнта. Пояснюється використання концепцій для розуміння динаміки терапевтичних відносин. Акцентується розвиток навичок критичного мислення та практичної роботи з психологічними проблемами.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем для вивчення	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лекції	практи	с.р
Змістовний модуль 1. Теоретичні засади				
1. Історія становлення теорії об’єктних стосунків у психоаналізі.	10	2	2	6
2. Основні поняття: об’єкт, внутрішні образи, інтроекція, проєкція, ідентифікація.	9	2	1	6
3. Концепція Мелані Кляйн: позиції параноїдно-шизоїдна та депресивна.	9	2	1	6
4. Внесок Дональда Віннікотта: перехідний об’єкт, «достатньо добра мати», простір гри.	10	2	2	6
5. Розвиток теорії у працях сучасних авторів (О. Кернберг, Х. Кохут та ін.).	9	2	2	5
Змістовний модуль 2. Практичні аспекти				

6. Формування особистості у контексті ранніх взаємин із батьками.	9	2	2	5
7. Порушення об'єктних стосунків та їхній вплив на психопатологію.	8	2	1	5
8. Клінічні застосування у психотерапії та психодіагностиці.	8	2	1	5
9. Інтеграція з іншими підходами (психоаналіз, когнітивно-поведінкова терапія, гуманістичні моделі).	9	2	2	5
10. Практичні навички використання концепцій для аналізу міжособистісних процесів та роботи з клієнтами.	9	2	2	5
Усього	90	20	16	54

5. Тематика практичних та занять з дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади

Практичне заняття 1. Історичні витоки та становлення теорії об'єктних стосунків

- Охарактеризуйте основні етапи розвитку теорії.
- Назвіть авторів, які заклали її підґрунтя.
- Зазначте відмінності від класичного психоаналізу.
- Опишіть ключові дискусії, що супроводжували становлення напряду.

Практичне заняття 2. Основні поняття та механізми формування внутрішнього світу

- Перелічіть базові поняття теорії.
- Розкрийте механізми інтроекції та проєкції.
- Сформулюйте значення ідентифікації для розвитку особистості.
- Охарактеризуйте роль внутрішніх образів у психічному житті.

Практичне заняття 3. Концепція Мелані Кляйн

- Опишіть параноїдно-шизоїдну та депресивну позиції.
- Зазначте захисні механізми, що виникають у цих позиціях.
- Розкрийте вплив позицій на розвиток внутрішніх об'єктів.
- Проаналізуйте значення концепції для психотерапії.

Практичне заняття 4. Ідеї Дональда Віннікотта

- Охарактеризуйте концепцію «достатньо доброї матері».
- Опишіть феномен перехідного об'єкта.
- Зазначте значення простору гри для розвитку дитини.
- Розкрийте внесок Віннікотта у розвиток теорії.

Практичне заняття 5. Сучасні модифікації та інтеграції

- Назвіть сучасних авторів, які розвинули теорію.
- Охарактеризуйте ідеї Отто Кернберга.
- Зазначте основні положення селф-психології Хайнца Кохута.
- Розкрийте актуальність теорії для сучасної практики.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти

Практичне заняття 6. Формування особистості у ранніх взаєминах

- Опишіть роль ранніх стосунків із батьками.
- Зазначте значення позитивного досвіду дитинства.
- Розкрийте наслідки негативного досвіду.
- Сформулюйте значення емоційної підтримки для розвитку.

Практичне заняття 7. Порушення об'єктних стосунків

- Охарактеризуйте патологічні форми розвитку внутрішніх об'єктів.
- Зазначте причини виникнення психопатології.
- Розкрийте вплив порушень на тривожні та депресивні стани.
- Опишіть значення діагностики та корекції.

Практичне заняття 8. Клінічні застосування теорії

- Назвіть методи психодіагностики, що базуються на теорії.
- Охарактеризуйте використання концепцій у психотерапії.
- Зазначте роль терапевтичних відносин у корекції патологій.
- Розкрийте практичне значення теорії для роботи психолога.

Практичне заняття 9. Інтеграція з іншими підходами

- Опишіть інтеграцію з когнітивно-поведінковою терапією.
- Зазначте можливості поєднання з гуманістичними моделями.
- Розкрийте приклади міждисциплінарного застосування.
- Сформулюйте переваги інтеграції для психологічної допомоги.

Практичне заняття 10. Практичні навички застосування теорії

- Охарактеризуйте методи аналізу міжособистісних взаємин.
- Зазначте значення внутрішніх образів у роботі з клієнтом.
- Розкрийте динаміку терапевтичних відносин.
- Сформулюйте значення критичного мислення для практики психолога.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійне заняття 1. Історичні витоки та становлення теорії – Проаналізувати основні етапи розвитку теорії. – Порівняти підходи класичного психоаналізу та теорії об'єктних стосунків. – Підготувати короткі тези про внесок провідних авторів. – Скласти хронологію ключових подій становлення напряму.	6
2	Самостійне заняття 2. Основні поняття та механізми – Визначити значення базових понять. – Навести приклади інтроекції та проєкції.	6

	– Розкрити роль ідентифікації у розвитку особистості. – Скласти схему формування внутрішніх образів.	
3	Самостійне заняття 3. Концепція Мелані Кляйн – Описати параноїдно-шизоїдну та депресивну позиції. – Пояснити механізми захисту у цих позиціях. – Проаналізувати вплив позицій на психічний розвиток. – Підготувати приклади застосування концепції у терапії.	6
4	Самостійне заняття 4. Ідеї Дональда Віннікотта – Викласти основні положення концепції «достатньо доброї матері». – Описати феномен перехідного об'єкта. – Розкрити значення простору гри. – Підготувати тези про внесок Віннікотта у розвиток теорії.	6
5	Самостійне заняття 5. Сучасні модифікації та інтеграції – Охарактеризувати внесок сучасних авторів. – Розкрити ідеї Кернберга щодо патології особистості. – Пояснити основи селф-психології Кохута. – Проаналізувати актуальність теорії у сучасній практиці.	5
6	Самостійне заняття 6. Формування особистості у ранніх взаєминах – Описати роль ранніх стосунків із батьками. – Навести приклади позитивного досвіду дитинства. – Розкрити наслідки негативного досвіду. – Пояснити значення емоційної підтримки.	5
7	Самостійне заняття 7. Порушення об'єктних стосунків – Охарактеризувати патологічні форми розвитку внутрішніх об'єктів. – Пояснити причини виникнення психопатології. – Розкрити вплив порушень на психічні розлади. – Підготувати тези про діагностику та корекцію.	5
8	Самостійне заняття 8. Клінічні застосування теорії – Назвати методи психодіагностики, що базуються на теорії. – Описати використання концепцій у психотерапії. – Розкрити значення терапевтичних відносин. – Підготувати приклади практичного застосування.	5
9	Самостійне заняття 9. Інтеграція з іншими підходами – Охарактеризувати інтеграцію з когнітивно-поведінковою терапією. – Розкрити можливості поєднання з гуманістичними моделями. – Навести приклади міждисциплінарного використання. – Пояснити переваги інтеграції для психологічної допомоги.	5
10	Самостійне заняття 10. Практичні навички застосування теорії – Описати методи аналізу міжособистісних взаємин. – Розкрити значення внутрішніх образів у роботі з клієнтом. – Пояснити динаміку терапевтичних відносин. – Підготувати приклади застосування критичного мислення у практиці.	5
Всього		54

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Теорія об'єктних стосунків» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- залік.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Теорія об'єктних стосунків» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	
40%	10%	40%	10%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 1 проводиться на п'ятому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.	

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Fairbairn, W. R. D. *Psychoanalytic Studies of the Personality*. London: Routledge, 1952.
2. Greenberg, J., Mitchell, S. *Object Relations in Psychoanalytic Theory*. Cambridge: Harvard University Press, 1983.
3. Guntrip, H. *Schizoid Phenomena, Object Relations and the Self*. London: Hogarth Press, 1969.
4. Kernberg, O. *Object Relations Theory and Clinical Psychoanalysis*. New York: Jason Aronson, 1976.
5. Klein, M. *The Psycho-Analysis of Children*. London: Hogarth Press, 1932.
6. Kohut, H. *The Analysis of the Self*. New York: International Universities Press, 1971.
7. Modell, A. H. *Object Relations Theory and Clinical Practice*. New York: Jason Aronson, 1990.
8. Segal, H. *Introduction to the Work of Melanie Klein*. London: Hogarth Press, 1964.
9. Summers, F. *Object Relations Theories and Psychopathology: A Comprehensive Text*. London: Routledge, 2024.
10. Winnicott, D. W. *Playing and Reality*. London: Tavistock, 1971.

Додаткові:

1. Field, N. *Object Relations and Individuation*. Journal of Analytical Psychology, 1994.
2. Freedheim, D. K. *Object Relations Therapy*. Contemporary Psychology, 1990.
3. Gerber, L. *Beyond Ego Psychology: Developmental Object Relations Theory*. American Journal of Psychotherapy, 1988.
4. Little, T., Watson, P. J., Biderman, M. D. *Narcissism and Object Relations*. Psychological Reports, 1992.

5. McCarthy, J. B. *Narcissistic Adolescents' Object Relations*. Psychoanalytic Psychology, 1997.
6. Mitchell, S. A. *Relational Concepts in Psychoanalysis*. Cambridge: Harvard University Press, 1988.
7. Nuttall, J. *Jung and Object Relations*. Psychodynamic Counselling, 2000.
8. Radin, S. S. *Object Relations Family Therapy*. Psychoanalytic Psychology, 1989.
9. Solomon, H. M. *Archetypal Psychology and Object Relations Theory*. Journal of Analytical Psychology, 1991.
10. Trachtman, R. *Developmental Object Relations Theory*. Clinical Social Work Journal, 1987.

Інформаційні ресурси:

1. [American Journal of Psychotherapy](#)
2. [American Psychoanalytic Association](#)
3. American Psychological Association – [apa.org](#)
4. [APA PsycNet – Object Relations Therapy](#)
5. British Psychoanalytical Society ([psychoanalysis.org.uk in Bing](#))
6. European Association for Behavioural and Cognitive Therapies – [eabct.eu](#)
7. [European Psychoanalytic Federation](#)
8. Google Books – Summers, Object Relations Theories and Psychopathology ([books.google.com in Bing](#))
9. Grafiati – Object Relations Bibliographies ([grafiati.com in Bing](#))
10. [Harvard University Press – Psychoanalysis Titles](#)
11. [International Psychoanalytical Association](#)
12. Journal of Analytical Psychology – Wiley Online Library ([onlinelibrary.wiley.com in Bing](#))
13. National Institute of Mental Health – [nimh.nih.gov](#)
14. Psychoanalytic Psychology – APA Journals ([apa.org in Bing](#))
15. [Psychodynamic Counselling – Taylor & Francis Online](#)
16. [Routledge – Psychology & Psychoanalysis](#)
17. [Springer – Psychology Journals](#)
18. [SpringerLink – Clinical Social Work Journal](#)
19. [Taylor & Francis eBooks – Object Relations Theories and Psychopathology](#)
20. [Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського](#)
21. Українська асоціація психоаналізу ([psychoanalysis.org.ua in Bing](#))
22. Українське психоаналітичне товариство (УПТ) ([psychoanalysis.org.ua in Bing](#)) – бібліотека та публікації.